

Zaans dialect

Zaans wordt gesproken in de Zaanstreek. De Zaanstreek ligt aan weerszijden van de Zaan. Officieel noemen de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan zich gezamenlijk Zaanstreek. Dit woordenboek Zaans bevat 208 gezegden, 868 woorden en 113 opmerkingen.

208 gezegden

- (Getrouwd) stel dat veel in lengte verschilt - Anderhalleve cent
- Aansporing tot matigheid. - `Alles mit mate`, zai de kleremaker, en hai sloeg ze waif mit de ellestok.
- Achteraf praten is zinloos. - 'Et is kwalek male mit wind van gustere.
- Alert zijn. - Het needsain in top zette.
- Als de dobber bij het vissen nog niet rechtop staat. - Je legge te vloek.
- Als de jeugd niet even wil helpen; of met ouderen dolt. - Wet dochte jollie: `Ouwe knolle / peerde moete eerst of`?
- Als de nood aan de man komt ..... - loopt deumenie mit de bul (stier).
- Als een bok op een haverkist. - Erop zitte as 'n duvel op 'n zieltje.
- Als eerste over het ijs te lopen. - Aisieliddere.
- Altijd kwaaltjes hebben. - Altaid ziek en nooit dood.
- Anders dan anders. - Aars as aars.
- Antwoord op de vraag `Vriest het?` - Nou! 't Grondais loopt langs de goot.
- Antwoord op de vraag `Vriest het?` - Wel 'oor, de pook hangt staif achter de kachel.
- Antwoord op de vraag `Wet gane me ete?` - Huspot mit braipenne.
- Antwoord op de vraag `Wet gane me ete?` - Husse mit prikke en lanknat.
- Antwoord op de vraag `Wet gane me ete?` - Stront mit stientjes.
- Ben je nou nog niet vertrokken? - Grote skepe hewwe lank werrek oitvare.
- Benauwd kijken. - Kaike assen skellevis, die ze belaidenis doet op 'n warreme stoof.
- Bij het drinken hoort een rokertje. - Bai 'n geseling hoort 'n brandmerrek.
- Bij vertederd kijken naar de verrichtingen van een jong kind. - Kaik nou toggeres, raik hee?
- Buiten een plas doen. - De gait verpenne.
- Daar begrijp ik niets van. - Deer slaat me toch 'n blinde ezel in!
- Dan moet je het overnieuw doen; dan moet je nog eens. - Den ken je wéér an.
- Dat is geen kleinigheid. - Dat is gien smaldoek.
- Dat kan er ook nog wel bij - 't Komt op een dood peerd ok gien steek meer an
- Dat mag de pret niet drukken. - Dat mag de broek niet bolle.
- Dat ruimt op. Dat geeft rust. - Dat skeelt een vak in hois.
- Dat scheelt weer, in bagage / in gewicht. - `Alle vrachies lichte`, zai de skipper, en hai gooide ze vrouw overboord.
- Dat vind ik doodeng, ik word er akelig van. - Me griezels lope over me grazzels.
- Dat ziet er toonbaar uit. - Dat ken voor de krame om.
- De eerste zijn. - Annet voorspien legge.
- De hele boel. - De hiele husklus mit zandrepe.
- De kachel is gloeiend. - De kachel staat op sóldere.
- De kans is voorbij gegaan. - De veugel heb over 't touw 'evloge.
- De laatste zijn. - Annet achterspien legge.
- De lucht lijkt wel wat naar onweer te neigen. - De lucht werrekt.
- Deftig, fraai. - Sjiek de la mar.
- Des winters komen ze rond van bijna niets, 's zomers bulken ze van het geld en kan er niets vanaf. - In de winterdag kenne ze raie over 'n panlat, en in de zeumerdag naggemies over drie bai ellef. (3x11 is een stevige houtmaat)
- Die jeugd van tegenwoordig toch. - De kindere stane teuge de ouwers op as glazewassers teuge de

rame.

- Dikke snede brood, in twee dunne plakken gesneden. - Broodje tweehand.
- Dikke snede brood. - Broodje ienhand.
- Dit is toch het toppunt! - Nou slaat me toch 't onweer in de arremood!
- Door ouderdom niet meer meedoen kunnen. - Op (je) doodstal staan.
- Een boterham eten bij je tante. - Op stikkie gaan bai je peetje.
- Een brede, sterke rug hebben. - 'En reg as Sieuwers hewwe.
- Een grijze duif (v.e. man). - Graize doffer.
- Een opgedragen klusje afschuiven op iemand anders. - As de maid een maid heb, het mevrouw 'r twee.
- een prettig, zorgenloos leventje - een proostleve
- Een sacherijnig gezicht. - 'En bakkes of ze de bast van eek op het.
- Een slordige, armoedige boel - Een rabbig zootje
- Een strop hebben. - De plok en strop kraige.
- Een stukje wandelen. - 'En lopic make.
- Een tukje doen. - 'En brief an de keuning skraive.
- Eerlijke, harde werker. - Ientje mit hande oit ze mouwe en bit op ze kieze.
- Er komt weer wat blauw in de lucht. - Je kenne weer een broek knippe (soms ok: 'n boerekiel).
- Er netjes uitzien. - An'ekleed gaat oit!
- Er van door zijn. - De hort op weze.
- Er wordt toch niet naar geluisterd; het is vergeefse moeite. - 't Is butter an de galleg 'esmeerd; 't Is de moeriaan eskuurd.
- Er zijn erger dingen. - 't Is gien doodwond.
- Er zijn meer gasten dan verwacht werd, er is misschien wat krap koek / taart enz. - Effies aige bedankt, jonges
- Erg beven. - Trille as een lammeresteetje.
- Erg moe. - Love biene en 'n zangerige boik.
- Ergens gek op zijn. - Erreges worst op weze. (of tok)
- Ergens mee vandoor gaan. - Mit iets skoot-an gaan.
- even een plasje doen - eve de gait verpenne
- Extreem dun plakje vlees als broodbeleg. - Portretje van de verlore zeun.
- Fier rechtop. - As 'n haan van 'n stoter.
- Gedane zaken nemen geen keer; `als` zeggen is zinloos. - `As` is verbrande turref.
- Geen haar op mijn hoofd. - Gien lid an me laif.
- Geloof dat maar niet. - Wie dat gelooft, heb een kallef in ze hoofd.
- Genoeg is genoeg. (eten) - 't Hoeft niet bai 't laif vol.
- Haasten helpt hier niet. - 'n Koe in 'n haas hewwe gelaik nuwejaar.
- Heb je nou nóg niet genoeg gegeten? - Hejjai een maag mit een verwullef?
- Héél langzaam. - Innet tempo van 'n neeslagshaai bai 'n slap hallefwerrekie.
- Heel traag. - Zo vlug as emale poppestront.
- Heel veel moeite doen. - Achter de beskoittore om komme.
- Helemaal geen steun krijgen. - Gien blauw steun kraige.
- Het aardig voor elkaar hebben. - De spultjes op ze lopies hewwe.
- Het bord helemaal schoonlikken. - Op ze Oossaans ete.
- Het geld groeit me niet op de rug. - Ik ben me geld niet loof.
- Het geld groeit me niet op de rug. - Ik hew gien peerdje skaitgeld.
- Het heeft geen haast. - Et hangt niet.
- Het heeft geen zin je te haasten als je te laat bent. - Je haaste ajje de taid hewwe, dan hejje de taid as je haast hewwe.
- Het heen en weer krijgen. - Over Assedelleft nee Nauwernee rolle.
- Het is daar behoorlijk druk. - 't Laikent deer wel puur zo drok.
- Het is erg. - 't Is over zerdoen hien.
- Het is nu wel mooi weer, maar het kon wel eens in onweer eindigen - Der komt wel een skeet na
- Het is vlakbij, om het hoekje van de deur. - Je kenne 't mit 'n warreme pankoek belope.

- Het kind werd geboren toen ze precies negen maanden getrouwd waren. - 't Was bai de beddeplank of.
- Het kopje / glas zit overvol. - 't Is mondje bai.
- Het kost meer dan dat het opbrengt. - Een broek lappe en gare toegeve.
- Het regent een beetje, het motregent - Het mottert
- Het regent erg hard - Het regent klapmussies
- Het regent flink - Het miegelt
- Het regent zo hard, dat het water opspat. - 'Et regent ouwe waive mit bajonette.
- Het stormt. - 'Et waait ouwe waive mit hoede op.
- Het te gek maken. - Je massie overboord zaile.
- Het wordt me te duur - 'Et wordt me te jauker
- Het wordt regenen vandaag. - 'Et wordt 'n waterskip vedaag.
- Hij / zij is een keurige verschijning. - Je kenne mit 'm / 'r voor de krame langs.
- Hij / zij is zo mager als brandhout - Hai / zai kèn met de kenaine deur de tralies
- Hij / zij laat Gods water over Gods akker lopen - Die laat ok Viola / de viole maar zorrege
- Hij heeft geen droge draad meer aan zijn lijf - 'Et droipt toe zen broek en jas oit
- Hij heeft weer wat te zeuren. - Deer zit hem weer 'n skeet dwars; hai heb weer wet te peeuwe.
- Hij is geen beroerde vent, maar zìj! (of andersom, in elk geval een echtpaar) - Hai is wel 'n goed waif, maar zai zoipt zo.
- Hij is zeer bleek. - Hai is zo bleek as 'n skeet in de maneskain.
- Hij ziet er slecht uit. - Hai loopt te sterreve langes de weg.
- Hoge nood (kleine boodschap)! - 't Is weer hoogwater in de polder.
- Hou er maar over op. - Skai toch oit.
- Iemand beetnemen. - Iemand bai 't laif hewwe.
- Iemand de schuld geven. - Iemand iets op z'n mouw smere.
- Iemand die graag rijmt. - Hai ken raime as Ouwe Saime, maar Malle Griet die kennet niet.
- Iemand is hoogbejaard overleden. - De baker het er gien skuld an 'ehad.
- Iemand is reeds lang geleden overleden. - Deer make ze allang knope van; hai komt temet awweer trug (zie ook opmerkingen)
- Iets dat niet correct is. - Gien zoivere koffie. (Niet specifiek Zaans!)
- Iets helemaal opeten, -drinken soldaat maken. - Poldermeester make.
- Iets met plezier doen. - Iets mit liefhewweraï doen.
- Iets onverwachts, dat zich voor je ogen afspeelt. - Azzen fullem.
- Ijdelheid der ijdelheden ... - 't Is en mooi koppie, jammer dattet rotte moet.
- Ik ga naar huis. - Ik gaan nee me aige wéleg; Ik gaan op hois an.
- Ik heb me gehaast om op tijd te komen. - Hè, hè, dat was hard-oit.
- Ik heb trek. - Ik laik wel holleg; ik hew doi.
- Ik kan het niet laten. - 'Et is op z'n donders azzik 't lete ken.
- Ik lust er wel pap van. - Je bek zel d'r van skeure.
- Ik neem vijf minuten rust. - Ik geef er de vaif.
- Ik word erg kwaad. - Me bloed wordt karrenemellek (en me ribbe takkebosse).
- In de benauwdheid zitten. - In de poep z'n karren zitte; in de nartel zitte.
- In een mum van tijd. - In taid van 'n mum.
- Inderhaast, op een holletje - Op een hebbel en een drebbel.
- Je bent drijfmat. - Je laike wel 'n bietje doffeg.
- Je blijft wat je bent. - Iens 'n ezel, nooit 'n peerd.
- Je doet maar. - Doen wet je zegge, den liege je niet.
- Je hemd hangt uit je broek. - Je mellek kookt over.
- Je kijkt toe en doet niets. - Je zitte / stane d'r bai mit je arreme over je darreme.
- Je kunt je overal wel over opwinden. - Je kenne van elleke skeet wel een donderslag make.
- Je mag wel oppassen dat je niet uitglijdt. - Je magge wel oitkaike dat je niet wegsulle.
- Je ziet bleek, pips. - Je ziene der oit as een voil hemd.
- Jeempie kreempie de butterboer. - Jeempie kreempie de butterboer
- Jij knapt altijd snel weer op wanneer je eens ziek bent. - 't Is bai jou nèt weduwnaarspain.

- Jong geleerd, oud gedaan. - 't Vriest makkelek op een oud skotsie.
- Jongens die na donkers nog buiten zijn. - Zeed voor de Ommerse Skans.
- Juist, goed geraden. - Je hange 'm d'r goed in.
- klaar! - klaar is Kees! (en ie zag zen vader hange)
- Let op! - Hee daar de lampedéra!
- Liegen alsof het gedrukt staat. - Liege as 'n bidprentje.
- Liever lui dan moe. - Liever loi as loof.
- Maak je niet druk, dat heeft geen zin - Maak je niet drok, het kind is er al
- Maak van je hart geen moordkuil. - Maak van je hart gien smoorpan.
- Merken waar het verkeerd gaat. - Merreke weer offet roer straikt.
- Met de hoed in de hand komt men door 't ganse land. - Maar mit je pet op je test kojje d'r ok best.
- Met je armen over elkaar. - Mit je arreme over je darreme.
- Met oud op nieuw feesten. - Ter spinning gaan. (Is dut Assedellefts?)
- Milde bedreiging. - Ik hang je op annet spinnerag.
- Moe zijn. - Ik ben annet end van de akker; ik hew 't end in de bek.
- Moe-zijn is geen excuus. - Loof ken lank an(houwe).
- Nauw is niet wijd en lastig op zijn tijd. (Als `Nou hoor!` geroepen wordt.) - Nauw is niet waid en vervelend op z'n taid.
- Nette baantjes verdienen niet. - Skone klere verdiene gien geld.
- Niet overdrijven met je werk. - Maak d'r gien kastemakerswerrek van.
- Niet tijdens het eten met je hoofd op je hand steunen! - Moet je 'n turref? Kejje d'r op leune.
- Nooit gehaast. - Altaid in stap, nooit in draf.
- Nu of nooit! - Buurmans goed is maar één keer te koop.
- Nutteloos werk doen. - Lege zakke overend zette.
- Ongelovigen hebben vaak geluk. - De ongelovege groeie de roze voor de skoene / hutte.
- Onmondige kinderen; volwassenen gaan vóór - Hangore; eerst grote mense, dèn hangore
- Ons kent ons ..... - en vaif ons is een pond.
- Op verjaarsvisite gaan. - Te verjare gaan.
- Over dun ijs rennen. - Aisieliddere.
- Over oud worden. - Jong opknope, den hejje d'r gien last van.
- Over oud worden. - Oud, oud? De dúvel is oud, en ze moer nag ouwer.
- Plaagzin op jonge mannen en vrouwen, die kritiek op elkaar hebben. - Weer je 't meeste van heb te zegge, deer kojje 't dichste bai te legge.
- Praten als Brugman. - Je bek loof lulle.
- Rustig maar, het komt wel goed. - Kallemtte kejje redde; kallemtte en 'n kroiebitter.
- Slappe koffie zetten. - Íén loodje koffie in de Zaan, en 'n lekker bàkkie ...
- Slecht aflopen. - Dun van de darrem gaan.
- Slenteren, traag lopen - Stientjes telle (Wat bèjje laat, zeun, hewwe je stientjes 'eteld?)
- Slordig en lui. - Zo makkelek as Mariebuur.
- Stormt het? - Et storremt pas, as de worrevels an de skaithoize draaie as molewuke.
- Thee, vruchtensap, frisdrank, bier, melk, water. - Je kenne d'r beter van piese as van 'n korsie brood.
- Thuiskomen voordat het donker wordt. - Voor donkers tois.
- Tijd genoeg. - De lucht zit nag vol dage.
- Tijdens het werk de plaats van een zieke collega overnemen. - Oit de biene lope.
- Tot de orde roepen. - 'En pin op de neus geve.
- Tot uw dienst; graag gedaan; geen dank. - Voor nou en naggeres.
- Van de regen in de drup. - Van pissebed in (of naar) strontebed / kakkebed.
- Van de weeromstuit. - Van de alterasie.
- Vergenoegd kijken. - Bloemzoet en meukel kaike.
- Verspilde moeite. - Mit de knolle de pot in.
- Verstandig en oplettend zijn; niet overdrijven. - 't Hoisie (Walletje) bai 't skuurtje houwe.
- Voor 1 cent snoep uitzoeken. - Cent van 't blad.
- Wat ben jij brutaal! - Lilleke, brutale aap!

- Wat gaan we eten? - Vraagneuze mit himphampe; vraagneuze mit iendepote, kippekote en kattesteerte.
- Wat is er aan de hand? - Drie vingers, pink en doim!
- Wat kijk je benauwd. - Je kaike of je pennemesse poepe moete.
- Weigeren, niet meer meedoen. - De steert ervoor hale.
- Wie heeft zo iets ooit gehoord. - Wie het zuks nou ooit op de viool bleze hore.
- Zaadijkse slagzin tegen samenvoeging (begin 20e eeuw wou men samenvoegen met Koog, in de 30'er jaren van die eeuw met alle Zaandorpen plus Uitgeest, en toen kwam 1973 met Zaanstad ... - Z'ndaik mot Z'ndaik blaive!
- Ze gaan plotseling veel met elkaar om. - Nou-nou, 't is an mit Mat en Troi.
- Ze heeft het zeer druk. - Ze heb 't zo drok as d'r mans moer mit de loiermand.
- Ze zijn rooms-katholiek. - Ze benne rooms; 't benne pape; ze benne vannet houtje.
- Zeer statig. - Zo stateg as hereboere.
- Zich ergens druk over maken. - D'r 'n harnas over antrekke.
- Zijn oor te luisteren leggen; op onderzoek uitgaan; informatie inwinnen. - Effies kloke.
- Zo blij als een kind - Zo blaid as blik
- Zo rood als een kreeft - Zo rood as 'n haan.
- Zo trots als een pauw. - Zo groos as 'n ouwe aap (mit drie steerte).
- Zonder slag of stoot. - Zonder heft of stoot.
- Zuinig zijn. - Op de need krabbe.
- Zware bevalling. - De kerrek most helegaar deur de Peperstraat.

868 woorden

- 't Is echt zo, waarachtig - 't Is waarachies wáár
- aan het werk gaan - de vaiandelekhede beginne
- Aan het werk gaan. - Te werrek gaan. De vaiandelekhede beginne.
- aanbevelen - anrikkemedere
- aandacht schenken - atensie geve
- aangebrand (pan of kookplaat) - anneskrookt
- aanhangsel - bai endje
- aanrechtdoekje - veiltje
- aanspraak maken, een claim hebben - en main hewwe
- Aanspreekvorm jongen - Knecht, zeun
- Aanspreekvorm meisje - Waiffie, zus
- aanvaarden - anveerde
- aardappel - eerappel
- achteraf, naderhand - achternee
- activiteit - activitait
- afborstelen - ofskoiere
- afbreken, vernielen - verdistereweren
- afgelopen uit! - ovvelope oit!
- Afkomst, ze zijn van goeden huize - Kom-af, ze benne van goeie kom-af
- Afmaken, dood maken - Kielemorten
- afvallertje - ofvaldertje
- Afwijkend geplaatst van de bebouwing: meer naar achteren - Inverdan
- Afwijkend geplaatst van de bebouwing: meer naar voren - Oitwerdan
- akkoord - akkoord van Putte
- alles waarmee je kunt schrijven - en skraifie
- als - azze
- Als iets graag gezien, gehoord of gedaan wordt. - Dat is kasie.
- Amandelspijs - Mangelepers

- ander werk zoeken - 'n aare stiek zoeke
- andere - aare
- anders - aars
- Antwoord op de vraag "Wat gaan we eten? - Husse klusse met je neus ertussen
- antwoord op de vraag wat gaan we eten - slinger om de trap (iets makkelijk dus)
- Antwoord op de vraag: wat gaan we eten - Raist met gummihakke.
- Arbeider bij Bruynzeel. - Bruynzéliet, Bruynzéliaan.
- Arbeider bij linoleumfabriek. - Lummer.
- Assendelver (scheldwoord) - Gortzak
- Assendelver. - Gortboik. Gouwe. Spanjool.
- avond - evend
- Baby-eendje (of kuikentje) - Pulletje
- Bakken, braden, sudderen, zonnebaden (fig.) - Pentere
- bakkie koffie - bakkie leut
- bastaardvloek - gossiebippies
- Bed - Klossebak
- bedtijd - beddegankstaid
- beetje (vloeistof) - plompie
- begeleiden, gezelschap houden - mentenere
- behelpen - genére
- behoorlijk, flink - puur
- Belust - Groizig
- Benen met rode vlekken door de warme kachel. - Kachelbiene.
- beroerdeling - loederslag
- beschadiging - skandelestatie
- beslag voor pannekoeken - plussel
- Beslagkom - Plusselpot; plutspot.
- Betegelde schoorsteenplaats - Smuiger
- Betweter (M / V) - Opa Tet, Opoe Tet
- Bewoner van het Krommenieërp pad te Wormerveer. - Patter.
- bewoners - bewonders
- bibliotheek - bubbeleteek
- bier van geringe kwaliteit - hooiersbier
- bij hun vergeleken - bai heulie te kaike
- bij iemand overnachten - nachtlozjies bai iemand hewwe; te warskip gaan.
- Bijna - Temet
- Bijna gaar (eten) - Nag un klain krikkie
- binnenkort - anstons; aanses.
- bioscoop - biosgoop
- blankvoorn (zoetwatervis) - witvis
- Bleekneusje - Bleekskeet
- bloemen van akkerwinde - pispotjes
- Blokje (om hekje of poortje te sluiten) - Worveltje
- Bokking. - Bokkem. Meervoud: bokkes.
- bol (breigaren) - knot; kloen.
- Boodschappen - booskippe.
- boompje verwisselen kinderspel - boompiemeet
- boos - opsternaet
- Boot - Skoit (Skoite ook: grote voeten)
- Borrel het meervoud ervan. - Bokkes.
- borreltje - klapmussie
- borreltje - wuppertje
- Boterham (algemeen) - Broodje

- Boterham bruin of volkoren - Groffie
- Boterham wit - Witje
- Boterhamzakje - Stukkezak, stukkebuul (ook stekke- of stikke-)
- Brandend stukje hout om pijp aan te steken. - Tak vannet pokes.
- Brasem, blik (zoetwatervis) - Blai
- Bril - Fok

(ook elders in Nederland).

- Brokkenmaker, pechvogel - Brekebeen
- broodnodig - zo neudeg as brood
- bruinpapieren boodschappenzak - booskippebrief
- buik - darremekast
- Buiten praten met burens, kennissen. - Beurze.
- Bult - Bonkel
- Buurman - Buur
- Buurvrouw - Buuf, buus
- Café, kroeg. - Kit.
- cent, centen - spie, spiedels
- centen - sente
- Cliënten, die iets komen kopen. - Klandizie. (Ook elders gebruikelijk.)
- daar - deer
- daar gaat het om - dat isset hele aiere-ete
- daarzo - deero
- dansgelegenheid - dansskuur
- dat had je niet gedacht! - dat had je niet edocht!
- dat heb ik - dat hewwik
- dat is een bofje - dat valt op en gansie
- dat kan er ook wel bij - et is ien meeneme
- dat kun je aan hem overlaten - hai is op zen post betouwd
- dat moest je maar niet doen - zuks most je maar oit je laif lete
- dat vind ik zielig - da vinnik noselek
- dat voorspelt niet veel goeds - dat voorzait niet veul goeds
- De armen over elkaar slaan om warm te worden - Blauwe
- de buurvrouw - et buurwaif
- De deur gaat moeilijk open, blijft in de sponning hangen - De deur slemt
- de deur in en uit - ter deure oit en in
- De Hoornse (spoor) lijn - Het nuwe werrek
- de koffiepot leeggieten - de koffiepot ontziele
- de molen remt af - de mole loistert nee de vang
- De oude mevrouw De Vries. - Ootje De Vries.
- de stampot is te dik, er ontbreekt jus - De stampot is eteg
- De stampot ligt zwaar op de maag - de andaivie is main een bietje te eteg
- de straatgoot - de rolla
- de vaartdijk (krommenie) - de vaartdaik
- denkbeeldige plaats - de Binnebantammerstraat (bestaat wèl in Amsterdam!)
- denkbeeldige plaats - Jisperduinen
- deze of gene - deuze of giene
- diarrhee - de bliert, de radder, dagwerruk mit de broek of
- dicht bij elkaar gepropt - op en bossie
- Dicht tegen elkaar aanliggen, knuffelen - Kroelen
- die geeft graag geld uit - die het kniphandjes
- die peren zijn heel sappig - die pere benne ien en al sop
- die thee is niet lekker - die tei is rotzoipe

- dik mengsel (bijv. als basis van een saus) - troetje
- Dikke sneden brood - Pille
- dikke, enigzins zurige soep - 'n pan groenzooi
- dikzak - vette skommel
- dinsdag - dinnesdag
- Distels - Stikkels
- dit - dut / dutte
- dobbelen - mokke
- dom figuur - zoetelap
- Dommekracht, met geen mogelijkheid - harrme, met gien harreme
- donder op! - mars, van 't padje!
- door alles heengaan - deur slob en slaik gaan
- door elkaar - langs in dwars
- door praten (zonder inhoud) - raaskallen
- doorgaan met het verhaal - ze apperepo weer oppakke
- doorstappen - stiefelen
- Douchechel - Badcel
- Drinken. - Lurreke.
- drol in de Zaan - jipper
- Dromen, suffen bij het huiswerk. - Laivrete.
- Drommels! - Krimmeneel! (soms krimmenele)
- dronken - dik- vet- de- last
- druk bezig zjn - op de oer zain
- druk, lawaaierig (van kinderen) - droistig, doeneg
- duim je voor me, of doe je een schietgebedje voor me - skiet je voor me
- dundas - dundas
- Dunne plekken in geschilderde oppervlakken of in textiel - Hailege dage
- durfde - dorste
- Dwarsstukken tussen stoelpoten - Trieme
- een aanwinst (maar niet heus) - en cadeautje
- een akelig gezicht - en beroerd ankaike
- een bal een harde trap geven - en bal en lebber geve
- Een heel klein beetje eten - Katteklikie
- een leugentje - een jokkensie
- Een nogal druk kind even naar buiten sturen - Gaan boite maar effies oittoile!
- een onderwerp aansnijden - ansoppere
- een schrokop - en sintervreetop, en orbetje vreetgraag
- Eenzaam - Allieneg
- Eigenaardig, raar - Aardig
- Eigenwijs meisje - Snerrek
- Eigenwijs type - Aigewais pot-nat, aigewaize pot stront
- Eind weg - oitnaaier
- electriciteit - elektriëk
- elkaar - mekaar
- en dit dan? - en dutte den?
- er is geen kans op - er is gien abberensie op
- er is maar weinig animo voor - er is maar lauw bestek op
- Er is wat weinig (eten) - 't Is bekterrege
- er komt een fikse regenbui aan - d'r komt een skoit met zure appele anzaile
- Er staat flink wat wind - D'r staat puur zo'n blees
- er valt niet om te lachen - je lache wel houwe kenne
- er was een flinke brand bij de linoleumfabriek - der was 'n grote fuk bai de Lum
- er zelf geld bijleggen - bai bosse

- er zijn problemen - de rape benne gaar
- Erg mooi, helemaal goed - Otje-Pietje
- Ergens mee pronken (om afgunst op te wekken) - Spinken
- ergens verbaasd van opkijken - erreges van opkaike as piet snot
- eten inslaan - voederezere
- evenveel - broedersdeel
- extra hard werken - en lappie oplegge
- fatsoen - fesoen
- feestgangers - zwierbolle
- feestviering op de zaterdag voor pinksteren - luilak
- Fijnknijpen - Verknetere
- financieel meetellen, geld binnen brengen - en aardeg stoivertje op tafel draaie
- Flink 'innemen' , zuipen - Pere
- flink groot zijn - puur an de maat zain
- flink wat geld - en gnappe doit
- flinke hoeveelheid drank - staif spaantje
- flinke scheut (water of melk) - goeie plomp
- Fluisteren - Fnistere
- Fluitekruid - Skerrembloeme
- gaan zitten - zen dirrek straike
- Gammel - Krammenakkeg
- gaseus, drank zonder alcohol - champagnepils
- Gat in sok of kous - Knol
- gearmd naast elkaar lopen - arrempie deur lope
- Gebonden, stroperig (saus of soep) - Liemerig
- Gebreide muts - Krol
- Gebrekkig, krom praten - Knoetere
- Gebruiksschade aan serviesgoed - Der is een blussie of
- gedachteloos, zonder nadenken - mit 'n verwezing
- Gedempte stuk water of sloot. - Demp.
- gedempte wegsloot in Wormer - Het Prutje
- Gedoe, het veroorzaakte problemen - Katjemáai, 'et gaf nag un hoop katjemaai
- geen antwoord of geen geluid geven - gien asem geve
- geen geld - zakpain
- geen sprake van - geen prakkezatie over
- geen vaste schafttijd - vliegende skaft
- geen zin om iets te doen - de love broek anhewwe
- Geforceerd of schamper lachen - Skadelek lache
- gekke dingen meemaken - ape beleve
- geld vangen - lood in et zakkie kraige
- Gelegenheid, kans. - Okazie.
- geluid van klompen bij het lopen op straatstenen - klosse
- Gemaksvoedsel - Loiewaivekost
- Gemeen knijpen (met de nagels, draaiend) - Gniepe
- genieten - kwele
- genoegens - geneugten
- gevangenis - dievehois
- Geverfd houtwerk met water schoonmaken, zodat de verfkleuren weer zichtbaar worden. - Mit water vorreve.
- gezicht - bakkes
- gezicht - toetebakkes
- Gierigaard - Krent, kneert
- Gistdeeg - Plussel

- Gisteren - Guster(e)
- glad - gladdereg
- Glijden, baantje glijden - Sulle, baantje sulle
- Glijden, uitglijden - Glisse, oitglisse
- Gloeilamp - Pit
- Gluren - Glauwe
- Goed luisteren naar wat er gaande is - Met de verneemstok rondgaan
- goede morgen - goeie morrege, morrie
- goede verwachting van iets hebben - ergens een goeie lucht op hewwe.
- Goedkope trouwstoet in ganzenpas naar het gemeentehuis. - Sleepie.
- goedzak, doetje - sullebuttertje
- gokken, proberen - aventure
- gordijnen - gardaine, nachtlappe
- gort en meel - bais
- Grabbelen, pulken - Grutte
- Gratis borrel. - Vrai gelaggie.
- Grauwbleek, ongezond - Grel
- grondel - poepegrundel
- Groot en onhandelbaar voorwerp, bakbeest - Kangkast
- Groot glas - Bel (ook in Friesland)
- groot in zijn soort - een luntus
- grote glazen bier of wijn drinken - lelle
- Grote handen, 'kolenschoppen' - Tafelblaadjes
- grote schrik - doosstoip
- Grote voeten - (Skiet) skoite
- grote voeten - je hosklosse, blaaipote
- Grote, sterke kerel. - 'n Booi vannen kirrel. 't Is 'n hele booi.
- haakje - prokie
- haarklover, muggenzifter - zemelezifter
- haarlemmerolie - rappidëe
- haarwring (groot) - knot
- haarwring (klein) - knoetje
- half schortje - een vlaartje
- Halfvol kopje (koffie of thee) - Haags bakkie
- Hals-over-kop - Hoopstoets
- Handel in aardewerk. - Diggelwinkel.
- Handen - Fleke, jatte
- handtekening - krabbeltje
- hard lopen (Koog, Westzaan); platte steentjes over water keilen (Wormerveer). - sibbere.
- hard werken wordt niet beloond - zweet is goekoop
- hebben - hewwe
- heel erg hijgen - haige as 'n dampeg peerd (of 'n postpeerd)
- heel hard moeten lachen - je boik an pent lache
- heel mooi, zeer fraai - kasjuweel
- heerschappen - heerskippe
- Heg - Haining
- Heipaal de grond in slaan. - Haaipaal opberrege.
- Heleboel, massa, hoop - Tult (een tult volluk)
- Helemaal - Helegaar
- Helling - Klucht
- helling, oplopende weg - Klucht
- hellingkje - kluffie
- herfst - herrest, harrest

- Het gaat me aan het hart - 't noost me zo
- het is bijna afgelopen - 't is temet ovvelope
- het is hier krap - 't is hier kroip deur, sloip deur. Je moete je hier d'r deurhien kringe.
- Het is hier krap. - 't Is hier kroip deur, sloip deur. Je moete je d'r hier deurhien kringe.
- het is niet te doen , onmogelijk - et is oit en doen
- het is niet te eten, hetzit vol met beentjes - 't is gien vrete, 't ben allegaar bientjes
- het is redelijk weer - et is laielek weer
- Het is redelijk weer. - 't Is laielek weer.
- Het is ver weg - 't Is 'n end waid weg
- Het is ver weg. - 't Is 'n end waid weg. 't Is mail op zeuve.
- het is verdomd als het niet zo is - 't is vergloeid asset niet zo is (of verkakkeloerd)
- het is weer gerepareerd - 't Is weer hecht in starrek
- Het is zo zoet / zout dat het prikt in mijn keel - Het haast me in me keel
- het loopt op zijn einde - et loopt op zen lessie
- het lukt niet - et vrot niet
- het stelt niet veel voor - 't beskiet niet veul
- het wordt veel verkocht - 't is kopereg
- Het zit helemaal in de knoop (in de war) - 't Zit hillegaar in de tist
- het zit muurvast - 't zit daikvast, 't zit zo vast as Haarlem
- Het zuur hebben (als gevolg van te vet eten) - Oprispings hewwe, de bor hewwe
- hier - hierzo
- Hij blijft koppig. - Z'n kop geeft niet op.
- hij heeft een uitwijkmogelijkheid - hai heb 'n achterdeurtje.
- Hij is daar de grote man - Hai is deerzo de otjemedor
- hij is dronken - hai heb natte biene
- hij is zo grijs als een duif - graize doffer
- hij lust zijn eten wel - hai lust zen bik wel
- Hij raakte te water - Hai raakte in de plomp(erd)
- hoe is ie? - hoe-is-t-ie?
- hondje - reuteltje, plintenpisser
- Hoofd - Harses, kanes
- Hoofddoekje - Harseslappie
- Houten buitenwand - Weeg
- Houten buitenwand (overnaads, gepotdekseld) - Etrapte weeg
- hufter - floeperd
- huis - hois
- Huis aan huis. - Hois of, hois an.
- Iedere keer weer (om niets). - Elleke klapskeet.
- Iel, mager (type) - Skriebelig, 'en skriebeltje, 'en streep
- Iemand die niet weet wat hij wil. - 'n Malle mispel.
- Iemand die om alles lacht. - 'n Lachbrok.
- Iemand die zich meer acht dan anderen. - Strontje.
- Iemand die zich overal mee bemoeit. - Stelstok.
- Iemand helpen. - Deursleure.
- Iemand met verbeelding. - Stosgast.
- Iemand minachten, niet waarderen. - Iemand leeg neerzette.
- Iemand te pakken hebben, beetnemen. - Iemand bai 't laif hewwe.
- Iemand waar weinig energie in zit - 'n Loie slak op 'n teerton mit teugewind.
- Iets aankunnen, beheersen; 'ik krijg het niet voor elkaar' - Manne. 'ik kèn 'et niet manne'.
- Iets doen wat niet correct is. - Gien zoivere koffie. (Ok elders in Nederland gebroikelek.)
- Iets met plezier doen. - Iets mit liefhebberai doen.
- Iets naar achteren gebouwd te opzichte van de rooilijn. - Inverdan.
- Ik ben geen sloof. - Ik ben gien loophond.

- Ik ben hongerig. - Ik laik wel holleg, ik hew doi.
- Ik ga naar bed. - Ik gaan nee me klossebak, amme kusse roike, mit de ore estrekt, me gane te bed.
- Ik heb daar heel lang rondgezworven. - Ik hew deer puur 'n taid verzurreve.
- Ik heb mijn zondagse pak afgeborsteld. - Ik heb me sundese pak ovveskoierd.
- Ik krijg jou nog wel (schertsend) - Ik zèl je knutte, ik zèl je un knaip geve
- Ik lust er wel pap van. - Je bek zel d'rvan skeure.
- Ik ontmoet je daar wel. - Ik skiet je deer wel.
- Ik schaam me. - Ik ken wel in 'n tontelbos.
- Ik waarschuw je! - Ik weerskouw je!
- ik zal even bijlichten / een lampje aan doen - Effiies een lichie make
- Imponeren. - De branie oithange. (Is niet Zaans, maar Maleis)
- In de gelegenheid komen. - In de okazie komme.
- In de weg lopen, ijsberen. - Steerte.
- In een goed humeur. - Op z'n roiker.
- In het gevlij komen. - De paai make.
- In ploegendienst werken op de fabriek. - In Frans continu werreke.
- In zijn goede tijd zijn. - In z'n fleur weze.
- insmeren - inlikken
- Instemmen. - Opstemme.
- Jaar van overlijden. - Smoorjaar.
- Jan-in-de-zak, poffert (meelkost). - Broeder.
- Je begrijpt het wel. - Je kenne alle grepe wel.
- Je bent erg onbeheerst, jongen. - Je benne puur droisteg, zeun.
- Je doel bereiken. - Je prol beskutte.
- Je krijgt niet anders. - Liever de koekebakker is dood. D'r worre gien lieverkoekies meer ebakke.
- Je lijkt wel niet wijs. - Je laike wel niet wais.
- Je stoel aanschuiven terwijl je erop zit. - Anstoele.
- je woord houden. - Je woord beskutte.
- Je ziet er erg moe uit. - Je ziene der puur loof oit.
- Je ziet er netjes uit. - Je ziene der gnappies oit.
- Jij ook, idem, eensgelijks. - Vans glaike.
- Jonge zwemvogel (eend, gans, zwaan, waterhoentje). - Pul (letje).
- Jongetje, knulletje. - Knukkie.
- Jonkies krijgen, vermenigvuldigen (steeds maar -). - Anjonge.
- Kaartje stop- of maaswol - Bratje
- Kan. - Ken.
- Kapot maken, breken (serviesgoed) - Kneppele.
- Karper. - Korreper.
- Keihard. - Zwuuphard.
- Kennis, man van een generatie ouder (dus niet per sé familie). - Oom, ome. (Maar familie is `noom`.)
- Kennis, vrouw van een generatie ouder (dus niet per sé familie). - Tante. (Maar familie is `peet` of `peetje`.)
- Kerel, jongeman. - Borst.
- Kerel, jongeman. - Kirrel, borst.
- Ketsen (met kleine, platte steentjes over het water). - Kiskosse, kaile.
- Keuken. - Keuke. `Et koike liep deur de keuke.`
- Kiften, tegenwerpen maken. - Battenére, battere.
- Kijken. - Kaike.
- Kind (klein van stuk) - Kiendop
- Kinderschare. - Kietelekooi.
- Kinderspel gespeeld met een lange lus van elastiek. - Elestiekewist. (Elders in Nederland: elastieken.)
- Kinderwagen. - Kietekar.
- Kindje. - Kiekie.

- Klaar voor vertrek. - Epikt en edreve.
- Klagen, zeuren. - Peeuwe.
- Klap in je gezicht. - 'n Watjekouw op je bakkes. (Ook gebruikelijk buiten de Zaanstreek.)
- Kleding die aangetrokken wordt wanneer het werk gedaan is - Verkleiders (goed)
- Klein, miezerig. - Smiestereg.
- Kleine praam. (Krommenie) - Bakkie.
- Kliekje. - Lessie.
- Kliekjesdag. - Lessiesdag.
- Kliekjesdag. - Pannebroiloft.
- Klompen. - Hutte.
- Klompenhok. - Hossie.
- Knoop of klit (in het haar) - Tist
- Koemelk, meel, evt. bruine suiker, omroeren, warmen tot het snijdbaar is. - Snaipap.
- Kokkerd, groot iets. - Kneppel, knecht.
- Kommetje. - Lokkie.
- Konijn. - Knain.
- Koog a / d Zaan (iemand uit -). - Koger, Koekvreter, Staisselkneuter (scheldwoord).
- Kop en schotel die niet bij elkaar passen. - Rakkertje.
- Korstje opgedroogd bloed. - Rooffie.
- Kort wollen (duffels) jasje - Bonker, bonkertje
- Kort, stevig kereltje - Knunnekie
- Kostganger. - Toislegger. toishaalder
- Kotsen. - Overmete.
- Koukleumen. - Blauwbekke.
- Krabbelaar (op het ijs) ook: motor(bak)fiets - Hakkepoffer
- Krachtterm. - Wel jukse en bonsem.
- Krenten. - Poppe oge.
- Krenterig, zuinig. - Krimmeneel.
- Kreuken. - Kreukele.
- Krimpen. - Skrumpele.
- Krioelen. - Miegoele.
- Kroeg. - Knaip.
- Krokodil. - Krukkedil.
- Kuiken. - Koike.
- Kuiltje. - Koelekie, kulekie.
- Kwaad. - Gifteg.
- Kwaadspreker, bullebak. - Lillekzegger.
- Kwajongens. - Bélies (zie Opmerkingen)
- Kwibus. - Kwastelorum.
- Laat eens zien. - Léteres kaike.
- Lamstraat! - Lampepit!
- Lang achter elkaar. - Lank ammekaar.
- Lang geen pretje. - Lang gien kaantje.
- Langpootmug. - Spekkebaiter.
- Lawaai maken. - 'n Hoop leve make.
- Lekke schuit, schip dat `water maakt`. - Waterskip.
- Lekker smikkelen. - Lekker vet slante.
- Lenen. - Lientjebuurtje.
- Let op! - Hee daar, de lampedéra!
- Leuren. - An de hoize komme.
- Leven in de brouwerij. - Reuring.
- Levendig - Reureg
- Licht regenachtig weer. - Los weer.

- Lichtgeraakt. - Poesteg.
- Lieverd, schatje. - Sketemereet.
- Likken. - Lebbere.
- Lodderig, suf. - Drul.
- Logeren. - Warskippe.
- Loopneus hebben. - Neuzeg weze.
- Losse hoop textiel (beddengoed, kleding), slordig opgevouwen. - Doddel. 'Et lait op 'n doddeltje.'
- Maar liefst. - Meliest.
- Machtig eten, zwaar op de maag. - Eteg.
- Makkelijk doen. - Met links doen.
- manvolk - manloi
- Meerkoet. - Rietkip.
- Meeuwen. - Doive van de pestoor van Egmond.
- Meisje met wie je naar het oud op nieuwfeest gaat. - Je spinstertje.
- Meisjes die na donkers nog buiten zijn. - Vlaardemoize.
- Melkkannetje met zeefje in de tuit - Vluzekan
- Met (te) weinig geld. - Van de skrale buul.
- met de staart tussen de benen vertrekken - droipsteertend ofzakke
- Met goede bedoelingen. - Oit 'n goeie.
- Met grote happen eten, schrokken. - Hooie.
- Met iemand een praatje maken. - Mit iemand omslag make.
- Met iets vervelends zitten. - 'n Hard stik innet laif hewwe.
- Met je hengeltje meer vis vangen dan je buurman. - Oftukkele.
- Met je klomp een schilderijenhaakje in de wand timmeren. - Mit je hut 'n prokie in de weeg tummere.
- Met veel durf, brutaalweg. - Op groot lef.
- Met veel moeite. - Mit skeure en breke.
- Met vinger kloppen. - Tokkele.
- Mijn dochter kan niet tegen rommel. - Me dochter is zo etterdetet, ze ken gien motteghaid zien.
- Mijn gras is geknipt, nu de heg nog. - Me grassie is eknipt, nou me haininkie nag.
- Mijn zuster maakt overdreven veel schoon. - Me zuster is puur zo maltenteg.
- Moderne wc - Deurtrekplee
- Moe. - Loof.
- Moedertje (troetelnaam) - Memele (Zie bij de opmerkingen.)
- Moeie benen. - Love biene.
- Moeite met iets hebben, aanmodderen - Maddere
- Molen(makers)terrein. - Worref.
- Molenslopers. - Haidene. 'De haidene benne annet erref.'
- Molenwiek. - Roed-end.
- mond - babbelbak
- Mooi weer om 's avonds te beurzen. - Beursweer.
- Mooi, zeer fraai. - Kazuweel.
- Mopperen. - Meutele, muttere.
- Morsen. - Kleddere.
- Morsepot; slonzige huisvrouw; modder (als dat in de zandbak opgegraven wordt) - Kledder
- Mortuarium. - Doojehoisie.
- Muggenbult. - Jeukbonkel.
- Mutsje op de kruin. - Klotje.
- Muur, wand. - Weeg.
- Na het rooien achtergebleven aardappels oogsten. - Érepels leze.
- naar de kermis - te kerremes
- naargeest - warsege bibber
- Nakomertje - Achterankommertje
- Nerveuze haast - Kippedrift

- netjes, aardig uitzien - avvenant oitzien
- Netjes, bruikbaar - Kristelek
- Netjes. - Gnappies.
- niet erg - gien kwaad in de stad
- niet goed raden - oit de gis valle
- Niet meer af te sluiten, dicht te maken (deur, portemonnee, tas) - Slotteloos
- niets - geen pukkel
- niets vergeten, niets overslaan - niks in de lap hange lete
- nietsnut - sjappeur
- Nog eens. - Naggeris.
- nu gaat het wel weer - nou zel et wel weer sulle
- Ochtendmens / Avondmens - Vroegspook / Laatspook
- oke, en wat dan nog - alle maleur, main an me leur
- om 12 uur schaften - middege
- om en nabij - om en an
- om mee te pronken - oit pronk
- omzichtig navraag doen - kaskedieze
- Onbeheerst. - Droisteg.
- onbeschaafd, onbeschaamd - ongesineerd
- onder beheer houden - onder berusting houwe
- onder de knie hebben - er steek op hebben
- Onderbreking in oeverbebouwing (aan de Zaan) Ook: lege plek in de mond van een kind dat aan het wisselen is. - Glop
- ondermaats visje - poepegrondel
- ondertussen - alle passante
- Onderweg iets drinken in een restaurant - Effies opsteke
- onderwerp aansnijden - ansoppere
- Onderzettertje - Treeffie
- ondeugende jongen - bazaroet
- Ongeduldig, ongecontroleerd - Droisteg
- ongelijk - onk
- Ongelijk paar - Onk
- Ongestelde vrouw - ze heeft opoe
- Onhandelbaar kind - Moereterreg
- onlangs - kortleje, kortlede
- onprettig iets - illegment
- Onrustig, druk - Doeneg, heneweerdereg
- Onsympathiek mens - Darrem
- ontbijtkoek - Verkade rollade
- Ontmoeten, zien. - Skiete.
- ontslagen worden - de zak kraige
- ontslagen worden - met en rood paspoort wegsture
- onzin - lulle van et kasie
- Oogleden samenknijpen (om beter te kunnen zien) - Plure of mierikken
- oorwurm - orekroiper, oliekroiper
- Oostzoner (scheldwoord) - Doppehokker
- Op een oneigenlijke manier biljartballen doorstoten. - 'n Purremerender.
- op en aanmerkingen - komelemente
- op het nippertje - bai ja en bai nee
- Op stap gaan - De hort op gaan
- op weg, onderweg - op roet
- openbaar urinoir in Wormer - De Pisbak
- opening van de Assendelver kermis - het eerste deuntje

- opgelegd - op-'elege
- Opgewarmde koffie - Rutteltje
- opjutten - opsasse
- Opklaren (het weer, de lucht); bedaren. - Opdare.
- oplossen - van de hand zette
- opnieuw beginnen - op de nieuwe penne gaan
- Oprijgsel of oplegsel om kleding korter te maken - Besseltje
- Opruimen, uithalen (kast, zolder) - Rode, uitrode
- opschepperig - blegeur
- Opstapje - Beuntje
- oude spijkers uit het hout halen - spaikerskoon make
- Oude vrouw - Ootje
- ouderwetse koffiemolen - billenmolen
- over ijs en weiland lopen - Land over zand
- Over water gooien met afvalrondjes van blikfabrieken, kartonnen vierkanten. - Flutere.
- Overdreven zuinig - Kneerteg
- overdrijven - snoeven
- Overleden (dier of plant) - Naar Worremer
- paard - peerd, knol
- paardenbloemblad - knainestekels
- papier - pampier
- parmantig - premanteg
- Parvenu - Hallefblank ras (zie opmerkingen)
- pas op - heb errug
- pastoor - hormoezer
- pauze - spanaapie
- Peuter of kleuter - Upperdeklinkie, hipperdeklink, uttertje
- piepklein dingetje - genakeltje
- pijn in buik - sangerige boik
- planken - kashoute
- Plezier hebben - Ket of pluut hewwe
- plezier maken - markeliere
- plezier van hebben - en sliert an hewwe
- Poepgat. - (Broine) cent.
- politieagent - juut, in Wormer 'de ketver'
- Politieagent. - Juut. Ketver (in Wormer).
- Porder (die werkvolk 's morgens wekt). - Renkelaar.
- praten - konkelefoezen
- prater - klasseneur
- priester - hormoezer
- Primaire (= Provinciale) Weg. - Primmereutel.
- problemen (vechtpartijen of ruzie) - de poppe an 't danse
- professor - perfesser, perfester
- proost! - zoipe zwager ome Jan is jareg
- Pruilen - Meutele
- pruimtabak in de mond - keessie
- prutsen, rommelen - omtroetele
- Prutsen, broddelen - Hoetele
- Prutser, scharrelaar - Hoetelaar
- puntzak - kroes
- Raar, dom: doe niet zo 'raar', doe niet zo 'dom'; erg: 'erg' groot, ik heb het 'erg' naar mijn zin - Onwais
- Rat - Rot

- recht op bepaalde hoeveelheid afvalhout - garing
- reep chocolade - een tjoklat
- Regen en zon tegelijk. - Kippekerremes; kerremes in de hel.
- Regen en zonneschijn tegelijk - Kippekerremes
- regenen - et laikt wel en bietje te natte
- resolveren, antwoord geven - risselevere
- reumatiek - rimmetiek
- rietgevlochten hengselmandje - een hangelesmandje
- Rilling - Pisgril
- roddeltante - fijnsterwaifie
- rode menie (grondverf) - roje meunie
- Rode wangen van slaperig kind - Loerwange
- rommel, ongeregeld goed - gajes
- rot werk - dievewerk
- rotzak - smakbak, smakker
- Rumoerig zijn - Baljaren
- Rustpauze onderweg met kleine versnapering. - Opstekertje.
- ruzie - herrie in d hut
- ruzieachtig - voizeleg
- sabbeldoekje voor kleine kinderen - loertje
- sabbellap voor kinderen - nongenonge.
- sch - sk
- schafttijd - skoftaid
- Schapen. - Skeepe.
- Schapen. - Sképe.
- scheef - vlook
- scheef - wans
- scheldwoord van kinderen - mal skepnet
- Scheutje (melk, water enz.) - Hussie
- schilder - vorrefkladder
- schip - skip
- schoenen met omhoog stekende neuzen - maankaikers
- schotsen lopen - skotsie loipe
- Schotsen springen - Skotsieledderen
- schotsen trappen - schossie bommen
- Schrale lippen - Sproze lippe
- Schrikken - Verskiete
- schrobben - skrobben
- Schroef van Archimedes, om water uit te pompen. - Vaizel.
- schuifje op de deur - knippie
- schuifpui - scheufpeu
- Schuurtje - Boedje
- sensatiezoeker, ramptoerist - sensatieketel
- sigaret - sassie
- sigaretje draaien - sjekkie bouwe
- sjachereinig - poistereg
- Sjorren - Haistere
- Slaperig na veel buitenlucht - Rozeg
- Slaperig, niet goed uitgeslapen - Nagtig
- Slappe veengrond (heiers-taal). - Troet.
- slecht spul - ongeraif
- slecht volk - voil proest
- Slechte verlichting - Gloeiende spaiker

- Slechte verlichting - Hoil-lichie
- Sliert - Flier
- slimme vogel - gladde vraier
- slokje nemen - een tuppie nemen
- sloot - plomp
- slootje springen - slootje wuppe
- Slordig, versleten - Rabbig
- snackbar - krekettehoisie
- Sneetje roggebrood - Klitje
- Sneeuwen. - Krokke.
- Snibbig meisje - Pikvin
- Snoepen - Snaaie
- snoepen - snibberere
- Snotneus - Snotbriebel
- solliciteren - stollestere
- sparen - gaeren
- Sperziebonen - Slabone
- Spijs in krentenbrood - smartgat
- spijtig - begrotelek, ook wel noselek
- spotnaam voor een hoge hoed - vaifkop
- Spuug, speeksel - Jodelaim (zie opmerkingen)
- Staren - Stalrame
- Steeg, achterbuurt - Griebus
- stelen - smousjasse
- stenen tabakspijpje - een slaghaakie
- sterke drank - neurie
- Stevige puntzak bij kruidenier. - Kroes.
- Stier - Bul
- stijf rechtop lopen - lope of je en stok deur eslikt hewwe
- stilletjes vertrekken - ofdroipe
- straks - strakkies
- strikje, netjes in pak - pinkelhout
- Stroom neusvuil - Dorrel
- stuiptrekken - lellepote
- stukje verder - hortje waier
- Stuntelen - Oetele
- Sul, sukkel - Debber
- Superbe, super. - Sepèrreber.
- Talmen, lijntrekken - Druttele
- te ver gegaan - over de skreef 'egaan
- te verduren krijgen - op zen vermaak kraige
- Tegen de helling opfietsen - De kluft nemen
- tegeninbrengen - teuge inlegge
- tenen - tonen
- Tenger kind - Fainighaidje
- Terughalen. - Weeromhale.
- Thuis. - Tois.
- Thuiskomer. - Toiskommertje.
- tien gulden - een flik
- Tierlantijntjes, nutteloze siervoorwerpjes - Pronkies en prulle
- tijd die men slaapt - tokkie
- tijdsverloop tussen twee schafttijden - skoft
- toereikend, goed - suffesant

- toilet - sekreet, skaithois
- toileteren, naar de w.c gaan - tu le tere
- tokkelbiene - slaperige benen
- Tong - Lerp
- tot brandhout hakken - iets tot en stookie verhakke
- Tot volgende week! - Tot ankende week!
- Tot ziens! - Nou dug ' oor, nou doeg ' oor!
- trekbel - skelletrekker
- trekharmonika - mook
- trieste, onaangename plek - planjerplek
- troep, van slechte kwaliteit - tinnif
- Trots - Groos
- trouw zijn aan een man - manvast zain
- tuinder - akkerstudent
- twee gelijken - glaikers
- ui - eu
- uien - oie
- Uierboord (slachtproduct, voor WOII veel gegeten) - Jaarbreed
- uil - ueil
- uilskuiken - oilekiet
- Uilskuiken! - lendepul!
- uit logeren - te warskip
- uit logeren gaan - te warskip gaan
- uitdagend, kom maar op als je durft. - kom maar opperdan.
- Uitgelaten, baldadig - Oithaineg
- uitglijder - oitglissing
- uitleggen, uitduiden - oitdoie
- Uitwerpselen van vogels - Vogeledrid
- Uitzoeken, uitpluizen - Oittiste
- Vakbondsblokkade - Skabbleiben in die gekke maren
- vals spelen met kaarten - skelleme
- vanaf het begin - van begins of an
- varken - varreke
- varkensslager - heikelhammer
- vast en zeker - sekuur en zeker
- vechtpartij - handgemeen
- veel geld blijven vragen - en staive prais houwe
- veel geld uitgeven - loskomen van de krop van de buul
- veel geld uitgeven aan doktersbehandelingen - geld verdokteren
- veel geld uitgeven aan mdicijnen of aan de apotheek - geld verapothekeren
- veel last van ziektes en kwalen - aan de skarrel
- veel plezier hebben - orse ket
- Veel, veel werk - 'En plok, 'en plok werrek
- veilig stellen - in de wisse neme
- Vellen in de gekookte melk - Vluze
- verbeelding - stos
- Verbrande lucifer. - Diefie.
- vergaderen, overleggen, delibereren - dilleberere
- Vergeefse reis, reis 'voor de prins' - Dutrais
- vergeven - genade gebroike
- Verknoeien, stukdraaien - Knaaie
- Verlangend kijken (naar eten) - Gnokke
- Verlengstukje aan de rok plooi die uitgelegd worden kan. - Verlangertje.

- verminderen, met minder doen - minnezeere
- vermoeide benen - zadderege biene
- Vermoeide benen. - Love biene, zadderege biene.
- Vermolmd, verwaarloosd - Skaverotteg
- vernielen - verinnewere
- verprutsen, verspillen - vermodde
- verschoppeling - verworpeling
- verstomd staan - As stom esloege staan
- Verstoppertje spelen - Opskoildertje speule
- verwaand - die houdt zijn snot hoog
- verwend kind - bedurreve houtje
- Verwoest, vernield, 'naar de maan' - Naar de menoksie
- verzachting, compensatie - verzoetinkie
- Vies, scherp riekend - Ouzeg
- Viezerik, viespeuk - Tadder
- Vingers na tuinwerk schoonmaken door knijp- en wrijfbewegingen. - Fainkloitere.
- Vlak, ondiep - Vlook
- Vloeken - Sakkere
- vloer met blote benen geveerd - blote pote vloer
- vlug, levendig - horrie op
- Voeten, voetjes - Kakke, kakkies
- vogelpoep - dridder
- Vogelpoepje. - Veugeledridder.
- volwassen worden - toe zen jare komme
- voor de donder - voor de weerga
- voor de zekerheid - voor de sekuriteit
- voor elkaar proberen te krijgen - voor mekaar perbere te suddere
- voor nog een keer - voor nou en naggeris
- voor Piet Snot - voor Jan Prut
- voorman bij een groep huizenbouwers - de kras
- Voorzichtig - Vorssichies
- voorzichtig aan - met en zoet laintje
- vreemd iemand - tiepeling
- Vreemde snuiter - Poerlekwakker, 'en raar pot-éte
- Vrij - Hailig
- vrijdag - vraidag
- Vrijer, verkering (m) - Kloris
- vrijgevig - skeuteg
- vroegertje - uurtje pies
- vrouwvolk - waivespul
- Vuil, smerig, vies smakend - Warseg
- Waarschuwen. - Weerskouwe.
- wakker geschud worden - oit je dommeleghaid eskud worre
- Walmen - Loeve
- Warme maaltijd - Prikkie
- wat bedoel je eigenlijk te zeggen - wet mien je deer aigelek ezaid mee
- wat doe je onhandig, joh - wat stane je te oetele, knecht
- wat een grote - wat een meuter
- wat zit jij te spotten - wet zit jai te grimme en te grainze
- wc - skaithois
- we gaan naar oma's verjaardag - we moete te verjare bai opoe
- Weerlichten, bliksemen - Blikke
- Wees, door anderen opgevoed. - Toiskommertje.

- weet je hoeveel het kost, een boete - weet je wet er toe staat
- werf - worf
- werken - Jantje pak an doen
- Westzoner - Kroosdoiker
- Westzoner (scheldwoord) - Pakzolder
- Wie stukken blik bijeen zoekt om te verkopen arbeider bij blikfabriek. - Blikjutter.
- windje - vlussie
- Windje laten - Ottere, broekhoeste
- winterklompen met ijzeren punten eronder - skerrepklompe
- Winterwortelen - slikwortele
- wit / bruin rond brood - panne wit / bruin
- Witkalk - Witsel
- Witten (plafond, muur) - Wittele
- woensdag - woensdag
- Woensdagavond. - Woensdagévend, bille-evend.
- worden - worre
- Wormer (iemand uit) - Stienegooier (scheldwoord)
- Wormerveerder (scheldwoord) - Gladoor
- wroetend kind - wroetwurm
- Zaandammer (scheldwoord) - Galgezager
- Zaandijker (scheldwoord) - Krentekakker
- zakhorloge - een knol, raap
- ze kunnen hard werken - ze kenne em en handje verkope
- Ze zijn gereformeerd - Ze benne puur fain
- Ze zijn gereformeerd 'vrijgemaakt' - Ze kerreke ' onder de roede' (Zaandijk, in het kerkje onder de ' roeden' van de molentrans van Molen ' De Dood'), ze benne zo fain as gemale poppestront.
- Ze zijn kerkelijk meelevend - Ze benne kristelek
- Zeer dun sneetje brood of plakje vlees - Flietertje
- zeer erg, enorm - van nag iens zo
- zeer hobbelend en slingerend - net en keekwallek
- zeer schoon - zo skoon as zullever
- zeer snel - as de wiedewiet
- zeker ogenblik - de ien of are taid
- zeker van het antwoord - opgeleggen pandoer
- zere buik - sangerige boik
- zich diep schamen - de oge oit je test skame
- zich lam werken, schrikken enz. - je aige et lamlazerus werreke, skrikke enz.
- zich verbijten, gespannen wachtezich verkroimele - zich verkroimele
- zilvervliesrijst - broinkorrels
- Zo dom zul je wel niet zijn - Je zelle wel waizer weze wille
- Zodadelijk - Anstons
- Zon - Hooimaker
- Zonder golven (zee) - Blak
- zoon - seun
- Zopas - Zostrakkies
- zuiplap - drankbalie
- Zwaar gebouwde (jonge) vrouw - Un kloen van un maid, , un molepeerd
- zwaar sjouwen - sieuwerse
- Zwak windje waarop niet àlle toestellen in de molen werken kunnen. - Hallefwerrekie.
- Zware, geribbelde stof voor werkmanskleding. - Pilo, machinistegoed.
- zwemmen - zwummen
- Zweten - Pekele

113 opmerkingen

-
- " Deer make ze allang knope van"; - zeggen ze aan de Zaan wanneer iemand reeds lang geleden is overleden. Ooit vroeg ik (Zaankanter) aan mijn (door en door Zaanse) moeder waar die malle uitdrukking vandaan kwam. Ze dacht even na, schoot toen in de lach en verklaarde dat knopen vroeger niet alleen gemaakt werden van hout, leer of metaal, maar ook van beenderen, ' benen knopen' . Uiteraard gebruikt (e) de industrie daar dierlijke beenderen voor, maar de volksmond spreekt zijn eigen taal.
- " Je kenne weer een broek knippe"; (er komt weer wat blauw in de lucht, het klaart op) - een enkele keer hoort men de toevoeging ' soldaten-' (broek) . Pruisische soldaten droegen helderblauwe uniformen.
- 'En reg as Sieuwers hewwe - een brede sterke rug hebben. gezegd door fabrieksarbeiders in Krommenie. Sieuwers was werkzaam als sjouwer in de losse ploeg.
- Af en toe bezig ik - opgegroeid 'ân de Zaan' tussen door-en-door Zaanse (groot)ouders - woorden of uitdrukkingen die bevreemding wekken bij de medemens in andere delen van Noord Holland. Wat zeg jij nou?? Uiteindelijk schafte ik `De Zaanse Volkstaal` (ed.1971) van Dr.G.J. Boekenoogen aan. Wanneer nu iemand vragen stelt over mijn woordkeus, dan kijk ik het daar even in na. Het klopt altijd.
- Ajje naggeris op me ekkie komme, zellik je mit me ooi-aak in je atje ikke! (Als je nog eens op mijn hekje komt, zal ik je met mijn hooihaak in je gatje prikken)
- Als de kachel gloeiend heet was zei men - de kachel staat op soldere.
- Als een nieuwe schoen kraakte zei men dat er deugd in zat.
- Als een straatventer an de hoize kwam (d.w.z. in een met huizen bebouwd gebied kwam) probeerde hij zijn spulletjes `hois of, hois an` te verkopen.
- Als er bijvoorbeeld een buts van een beker of een bord af was en we zeiden daar iets van, zei mijn moeder steevast: `Skeve dinge pisse ok`. Met andere woorden: Ook al is het niet meer helemaal intact, je kunt het nog gewoon gebruiken.
- Assendelvers spreken de h uit, waar veruit de meeste andere Noord-Hollanders dat niet doen, en laten hem weg, waar de anderen hem zeggen. `Maar zuks is niet eel herg.` Dus kwam er een plaagzinnetje: `Ajje naggeris op me ekkie komme, zellik je mit me ooi-aak in je atje ikke!` (Als je nog eens op mijn hekje komt, zal ik je met mijn hooihaak in je gatje prikken!)
- Bellespringster - dienstbode bij dokter of advocaat die direct bij het horen van de bel kwam horen, wat er was.
- Benauwd kijken - hai kaupt as en skellevis die zen belaidenis doet op en warme stoof.
- Bepaalde woorden die gewoon bij het ABN horen worden 'ân de Zaan' op een andere manier gebruikt. Men kent wel het woord `aarde` maar dan in de betekenis van 'wereld' en niet in de zin van 'tuinaarde'. Tuinaarde heet aan de Zaan 'modder'.Dat wat andere Nederlanders 'modder' noemen, noemt een Zaankanter 'prut'. Wat elders 'prut' heet, heet aan de Zaan 'slik'. 't Is maar dat u het weet.
- Bij Gerkens Cacao was een poedertrekker de persoon die de opgevangen cacao uit de treem in zakken deed en dan afbond.
- Blikjutter iemand die stukken blik bij elkaar zoekt om ze later te verkopen.Schertsend gezegd van mensen die op de blikfabriek werkten.Ook wel eens blikvreter genoemd.
- Bokkes het meervoud van bokkingen (de vis) . Bokkes was ook het meervoud van een borrel. Hieruit ontstond de uitdrukking en bokkie kope op de Krommenieer kermis. Men kocht er dus een borrel.
- Broodje ienhand: dikke snee brood. broodje tweehand: eenzelfde snee brood in twee dunne plakken gesneden. Een broodje eenhand was met 1 hand te hanteren; een broodje tweehand was daarvoor te slap ...
- Bros: kort geknipt haar. Het was iets langer dan gemillimeterd. Het werd pas mooi gevonden als het haar wat piekerig werd. Het was oorspronkelijk Frans.
- Bruine berenspek wordt Verkade rolladen genoemd. Ontbijtkoek.
- Dat is kasie - gezegd als iets graag gezien, gehoord of gedaan werd. Vooral als het een lichte irritatie bij andere opwekt.

- De klaine maid is et lope loof; nou kraigt ze en draagie.
- De oude hoofdweg tussen Zaandam en Alkmaar werd ook wel eens de Primmereutel genoemd. Komt van `Primaire weg`.
- De poeploods - Aan de zuidervaardijk gevestigde loods waar de strontvaatjes heengebracht werden. De stront werd vermalen vlak bij de vuilnisbelt.
- Door ouderdom niet meer mee kunnen doen - op je doodstal staan.
- Een Purmerender is een oneigenlijke manier van doorstoten van biljartballen.
- Een aantal woorden werden in kleine kring gebruikt zoals: een vrachtjoekel- een vrachtwagen, een k reel- een meisje in de bakvisjesleeftijd, een loidskreeuwer- een luidspreker, een roemer- een pispot. Deze woorden hebben nooit het algemeen beschaafd Zaanse gehaald. Toch leuk om er een paar te noemen. De meeste van dit soort woorden zijn ontstaan in families, verenigingen of dergelijke gemeenschappen en kwamen amper verder dan die kring.
- Een boer in Assendelft riep steeds heel hard `kaf, kaf, kaf!` om zijn koeien met melktijd bij elkaar te roepen.
- Een denkbeeldig broodje skoifkees is een boterham waar het plakje kaas door de happende mond steeds weggeschoven wordt.
- Een fabelefoesie is een smoesje, een fabeltje.
- Een kit is een kroeg. In Krommenie had je ca 1950 -1960 een kroeg die `de opiumkit` werd genoemd ...
- Een klein soort praam in Krommenie heet een bakkie
- Een rokkie- een buis, een soort mouwvest met overslag en twee rijen knopen en weerszijden voorzien van zakken. Het was meestal uit pilow, soms uit leer gemaakt.
- Een sleepie - Trouwde men dan op een goedkope manier en begaf men zich lopend in eendenpas naar het gemeentehuis noemde men dit een sleepie.
- Een werknemer van de linoleumfabriek - een lummer.
- Eendenhouders noemden eenden die hun eieren ergens in het rietland legden ``wegleggers`.
- Eet ze! Soms met de toevoeging: met een haakie, den ken je ze terughale ennet naggers overdoen.
- Geussiesspel was een kinderspel. De kinderen verbeeldden zich in hun spel geuzen te zijn. Voor dit spel werd ook het woord skoffiesspel gebruikt.
- Hallefblank ras, Jodelaim: 'Niet met jodelaim!' - wanneer je aan je vinger likte om een blaadje om te slaan of een vlekje te verwijderen. Volkstaal is nou eenmaal niet politiek correct.
- Heel vroeger had je bij AH puntzakjes die kroes werden genoemd.
- Heiers noemde de zachte Zaanse grond waarop zij werkten vaak troet.
- Hele dikke, geribbelde stof voor werkmanskleding werd pilo of machinistengoed genoemd.
- Het aardig voor mekaar hebben- de spulletjes op zen loopies hebbe.
- Het heen en weer krijgen - over Assendelft nee Nauwerna rolle.
- Het oude viaduct waar de treinlijn Zaandam naar Hoorn overging werd de `coupure` genoemd. Het inmiddels verdwenen viaduct in de spoorlijn naar de Hembrug, dat vanaf de Provincialeweg toegang gaf tot de Pieter Ghijsenlaan langs eertijds Bruynzeel, heette eveneens de `coupure`.
- Het was de sport van sommige jongens om 's winters als er nog dun ijs op het water lag er zo gouv mogelijk over heen te lopen, zonder er door te zakken natuurlijk, dat ging vaak wel goed maar ja niet altijd, dan moesten ze met een koud nat pak naar huis. Als dat rennend gedaan werd, heette dat `aisielidderè` ; op Koog heette dat `gammele`, op Westzaan `trochele`.
- Het woord `spinstertje` wordt genoemd door G.Grandiek in zijn boekje `Zaanstreek bakermat van industrie.` uitgeverij Knoop en Niemeijer - Haren blz.44. Met oudejaarsavond ging men `ter spinning`. Dan kwamen de jongelui te samen in een herberg, weefschuur of in een van de ouderlijke huizen. Ieder droeg zijn deel bij voor het natje en het droogje. Een jongeman, die nog geen meisje had, kon de begeerde partij -dan zijn spinstertje genaamd- desnoods nog voor de oudejaarsdienst in de kerk vragen.
- Het woordje `memele` wordt door Pieter Boorsma genoemd in in zijn schetsen van het Zaanse molenleven . Dit boekje is ongeveer in 1927 uitgegeven. Hij laat een van zijn personages vragen: en hoe gaat het met je memele Naar mijn idee moet je het op zijn Frans uitspreken.

- Iemand die zich boven anderen verheft werd een strontje genoemd
  - Ik geef er de vaif - ik gun mezelf vijf minuten rust
  - Ik hang je op an en spinnerag- milde bedreiging
  - Ik kan het niet laten: et is op zen donders as ik et lete ken.
  - In Assendelft gingen de kinderen als de schooldeuren opengingen om half negen al duwend en proppend tegelijk de school binnen. Dit werd meeroppe genoemd.
  - In Krommenie konden meisjes elkaar uitschelden voor heks van Pera. Van Pera = vampira.
  - In Wormerveer werd een oude gedempte sloot tussen de Weverstraat en de Franklinstraat door omwonenden altijd aangeduid als `de demp`.
- Bron: Mijn familie uit de Weverstraat in de jaren 50 / 60 van de vorige eeuw.
- In de `strijd` tussen Zandijk en Koog aan de Zaan werd, door Kogers ook het volgende versje gebruikt: `Ik hew me skoene lete lappe, om die Z'ndaikers lens te trappe.` Blijkbaar ging het er dus stevig aan toe. ; -)
  - In de begin van de jaren zestig was het gooien van ronde afvalblikjes van de fabriek over de vaart een jongensspel. Fluteren werd dit genoemd. Werd elders ook wel gedaan met min of meer vierkante brokken karton.
  - In de winterdag kunnen ze over een panlat rijden, en in de zomerdag over geen drie bij elf - in de winter hebben ze geen muntje te makken terwijl ze in de zomer bij wijze van spreken bulken van het geld. Drie bij elf is een houtmaat.
  - In et tempo van en neeslaghaai bai en slap hallef werrekie - heel langzaam
  - In het Zaans begint het voltooid deelwoord veelal niet met `ge`; de g wordt nogal eens weggelaten. Men hoort dan `eskreve` (geschreven), `elache` (gelachen), `elope` (gelopen), `ebrocht` (gebracht) . VD van `eten` wordt `e-ete`, soms `ge-ete`.
  - In het Zaans zijn vaste Nederlands uitdrukkingen wat lossen. Zo spreekt men soms van Saime Boezeroen i.p.v. Jan Boezeroen of iemand langer kenne as gustere i.p.v. iemand langer kennen dan vandaag of venéved of gustere i.p.v. vandaag of morgen. `Venévend of gustere komtet wel weer opperdan`.
  - Je moete in Assendelft wone gaan: keje meedoen mit praislulle. - Gezegd van iemand die graag en veel praat.
  - Jongens die na het donker worden nog buiten zwierven werden `zeed voor de Ommerse Skans` genoemd. Die schans lag ooit benoorden Ommen; daar kwam een heropvoedingsgesticht voor landlopers en andere deugnieten.
  - Kwajongens of raddraaiers worden aan de Zaan `bélies` genoemd. De veronderstelling lijkt gerechtvaardigd dat dit woord afkomstig is van het langere `belialskinderen`, oftewel kinderen van de `duivel`, Belial, zo genoemd in de Statenvertaling (Job 34, 18 en 2 Kor 6, 15) .
  - Met middageten wordt in de Zaanstreek altijd warm eten bedoeld. Het maakt niet uit op welk uur van de dag deze maaltijd genuttigd wordt. Als men aan die maaltijd zit, `den benne me te middege`.
  - Mijn vader (overleden op zijn 100e) had het onlangs over een toiskommertje. Ik liet hem een oude foto zien van KFC. Hij wees naar iemand en zei: `Hai was een toiskommertje.` Ik begreep het niet. Hij vertelde dat de ouders van die jongen begin 1900 vlak na elkaar overleden waren, wat niet ongewoon was in die tijd. Het kind trok bij de burgemeester in en werd daar grootgebracht ... een toiskommertje.
  - Mijn vader uit Westzaan had 's winters altijd last van `kouwe fleke`.
  - Mit water vorreve - houten deuren en muren met helder water schoonmaken zodat de oorspronkelijke verkleuren weer zichtbaar worden.
  - Net een film wordt gezegd van een grappige gebeurtenis. Iets wat men voor zijn ogen ziet gebeuren.
  - Omstreeks 1970 had ik een gesprek met een halfbroer van mijn grootvader. Hij vertelde mij dat in zijn jeugd het werkvolk in Krommenie soms gewekt werd door renkelaars.
  - Ongebruikte kleding of linnengoed dat al klaar ligt in de kast- op et nuwtje legge.
  - Op de Noorderhoofdstraat in Krommenie had men indertijd Cafe de Vriendschap. Dit cafe werd Hotel Gaslicht genoemd.
  - Op de lange regel slape - in de kleine huizen moesten de kinderen vaak naast elkaar op de overloop slapen. Dit werd op de lange regel slepe genoemd.
  - Op stikkie gaan bai je peetje- een boterham gaan eten bij je tante
  - Patter - Iemand die op het Krommeniëpad woont in Wormerveer.

- Piraat was een sigarettenmerk. Een piraatje was de sigaret. Bij het kopen van een pakje Piraat kreeg je een plaatje die je kon sparen. Als je een aantal van dit soort plaatjes bij elkaar had werd er soms een kaartspel mee gespeeld. Dit werd piraten genoemd. Een ander merk heette Player; met òf delen van die sigarettendoosjes, òf bijbehorende kaartjes werd ook gekaart: `Plajere`, wat door keurig pratende kinderen verder vereenvoudigd werd tot `pleieren`.

- Polderwater werd / wordt opgepompt met een z.g. schroefpomp dit is een halfcilindervormige goot onder een zekere hoek opgesteld waarin een draaispil met lange schroefvormige schoep draait. Lijkt veel op de horizontale transportschroef die korrelige substanties verplaatst. Alleen in de Zaanstreek heet dit een vijzel, spreek uit: `vaizel`. Doordat het lijkt, alsof er slangen dooreen kronkelen, als hij draait, heet het ook wel `slangemole`.

- Sjik de la mar: zeer fraai, deftig.

- Skotsie lope:

Als de ijsbreker voor Rote (een houthandelaar die eigenlijk Rot heette, maar die om commerciële redenen een letter aan zijn naam had toegevoegd) in de dijksloot het ijs brak om doorvaart te maken voor de dekskoite met planke, renden wij als kwajongens, over de losse schotsen om het hardst naar de overkant

...

- Van mensen met een slecht karakter werd gauw gezegd: Hai deugt voor de honde (innet gat) niet.

- Vlaardemoize - meisjes die na het donker worden nog buiten zwerven

- Voorheen werden veel stoelen met biezen gemat. Een (gematte) stoel werd dus een mat genoemd.

- Waar je et meest van heb te zegge daar kom je et dichtste bai te legge- plagerig gezegd van jonge mannen en vrouwen die kritiek op elkaar hebben.

- Wanneer een kind zijn best niet doet op school, wanneer het niet in staat of bereid is een behoorlijke (beroeps) opleiding te volgen, dan maakt (e) men de `geruststellende` opmerking: `Je kenne altheid nag nee 'et vingertjesfebriek of de zakkiesplakkerai.`

- Wat bij ons -Westzaners, nu wonend in Groningen- nog steeds gebezigd wordt is de ie-toevoeging inplaats van de -je: doossie, zakkie, lampie, tassie, boompie etc. Zelfs onze kinderen hebben het overgenomen...

- Wie heeft zoiets ooit gehoord - Wie het zuks nou ooit op de viool hore speule

- Wormerveeders werden Gladoren genoemd. Dit komt door het grote aantal oliemolens daar en er rondom, waarop de Wormerveeders werkten. In een oliemolen is veel lawaai van de heipalen van de slagpers(en). Men was dus vaak `haaidoof`. Om beter te horen hield men de hand achter het oor. De handen waren vet van de olie en dus werd ook het oor glad van het vet. Vandaar Gladoren.

- Zaankanters komen nooit `uit de Zaanstreek` - die term wordt alleen door buitenstaanders gehanteerd. Als Zaankanter kom je `oit de Zaan` of `van de Zaan` (`Kèjje dat niet hore dèn?`) Je woont ook niet `in` Zandijk of `in` Wormerveer, je woont `op` Zaandam of `op` Krommenie. Je woont al helemaal niet `in` Koog aan de Zaan, je woont `op` de Koog. De Zaankanter heeft voorts grote moeite met de veel voorkomende lettercombinatie tz. Die wordt steevast verbasterd door ss. Zo woont er niemand in Westzaan of Oostzaan, noch ook bestaat er zoiets als een Westzijde (hoofdstraat in Zaandam) of Oostzijde (idem). Wanneer dat van toepassing is, dan woont de Zaankanter ofwel `op Wessaan` of `op Oossaan`, danwel `op de Wessai` of `op de Oossai`. De bestrate slingerweg tussen Wormerveer en Zaandam heeft zóveel verschillende namen, dat niemand er aan begint om ze te leren. De `Lagedaik op Z'ndaik`, alla - maar `op de Koog` is er `gien beginne an`, en dus wordt de weg daar verder maar gewoon `de ouwe weg` genoemd, dit in tegenstelling tot de provinciale weg, min of meer parallel met de spoorlijn. Dat is de `nuwe weg`.

- Zaans dreigement voor (niet al te) stoute kinderen: `Je dènke der om hè, of je gane mit blote biene te bed.`

- Zweerringetje - het eerste ringetje dat door je oor gaat kan een beetje gaan zweren. Tegen een kind dat om onduidelijke reden huilde werd gezegd: `Zoet maar kindje, je kraige belletjes in je oor, want je ringetjes beginne te zwere.`

- `Gauw is an en skeet esturreve`, werd gezegd als iemand `GAUW!` riep. Met gauw werd waarschijnlijk Gouwe bedoeld, iemand uit Assendelft.

- als de wiedeweerga - als Woutertje Wagmans

- beursweer - mooi weer om 's avonds te beurzen, buiten met de burens praten.

- cent: klein gaatje. Ook het aarsgat werd zo genoemd. `Kaik, die honde luchte an mekaars (broine) cent.`
- dat is toch het toppunt!- nou slaat me toch et onweer in de arremood!
- en tak van et pokus - een brandend stukje hout om je pijp mee aan te steken. een afgebrande lucifer werd wel eens een diefie genoemd.
- en waterskip is een leuke schuit. Et wordt en waterskip vedaag - het wordt een slechte dag vandaag.
- fainkloitere was het schoonmaken van de vingers door knijp en wrijfbewegingen na tuinwerk te hebben gedaan.
- hai ken raime as ouwe Saime en malle Griet die ken et niet. - gezegd van iemand die graag rijmt.
- het regent ouwe waive mit bajonette - gezegd van water dat opspat door hard neerkomende regendruppels.
- hij is zeer bleek- hai zo bleek as en skeet in de maneskain
- in het Zaaans wordt vaak de sch uitgesproken als sk bijvoorbeeld skool, skip en skoit (school, schip en schuit). Zaankanters verwisselden vaak de ui in eu bijvoorbeeld het keuken liep in de keuken, in het Nederlands, het kuiken liep in de keuken. Maar dat komt van de Zaanse ondernemers, die op de Amsterdamse beurs niet àl te zeer uit de toon vallen wilden. De èchte Zaanse ui klinkt nl. als oi en de pogingen om ABN te praten strandden dus bij de eu. Spozinnetje over deze struikelaars: `Toin sting in de teun.`
- kimmeneel had in de Zaanstreek twee extra betekenissen: Wees toch niet zo kimmeneel - wees toch niet zo zuinig. Kimmeneel nag an toe.
- laivreete werd gezegd als je bij het huiswerk maken zat te dromen, zit je weer je lei (schrift) weer op te eten?
- merreke waar et roer straikt- merken waar het verkeerd gaat
- opstekertje - kleine versnapering onderweg waarbij een rustpauze wordt ingelast
- poldermeester make - iets helemaal opeten of opdrinken, soldaat maken.
- snijpap - koeienmelk, meel eventueel bruine suiker. laten warmen tot het snijbaar is.
- verlangertje- verlengstukje aan de rok. plooi die uitgelegd kan worden
- voete en vane - stukken, een heel eind. Hai was nag voete en vame van de deur verwaiderd.
- weeromhale - terughalen. Na een feestje wordt gezegd: kom je skade maar gauw weeromhale.
- zo vlug as emale poppestront - zeer langzaam
- Érepels leze: na het rooien van de aardappels gingen wij 's avonds het land op, om de nog in de grond achtergebleven aardappels te oogsten. Mijn jongere broer(tje) kwam dan vol trots met blauwe piepers aanzetten uitroepende `kaik allegaar blauwe, lekker!`

Dit woordenboek 'Zaans' is samengesteld door bezoekers van www.mijnwoordenboek.nl. Heeft u zelf ook woorden of ziet u fouten? U kunt die dan zelf toevoegen en verbeteren op de website, of laten toevoegen door een handige kennis.